

Kendi yörüngesindeki öykü, roman...

Okur, okuduğunu yeniden yazar. Ama bir furya halinde raflara dizildiğinde kitaplar, bunun kendisini "robot okur" yapacağını bilir. Sanat, butik işi olmazsa bu tehlike her zamanla yaşanır.

Öykücülüğümüzün cevval imzası Mahir Ünsal Eriş, yan yana iki öykü kitabı yayımladı Can'dan; *Sarıyaz* (2019), *Kara Yarısı* (2019).

Sarıyaz'daki "Beyefendi" öyküsünde, taşrada babalarından devraldıkları matbaada gazete de çıkaran iki kardeşten anlatılan büyüğü, gördüğü rüyaları aktarır, kardeşiyse bunları bir kitapta toplamayı önerir. Ağabey bir an yakınlık duyar öneriyi, ne ki temkinlidir, "Yazar, müellif olmadık; böyle gönül eğliyoruz işte," der sürdürür: "Ama kitap yazmak falan, hakikaten ciddi iş. Şimdi bakmanın öyle marketlerde, pirinç ununun, lavabo açıcının yanındaki raflara dizilen şeylere. Onlar kitap mı efendim; eğlencecik şeyler. Çerez hepsi. Hakiki kitap satılmaz; satıldığıyla değil sayıldığıyla övünür. Kitap dediğin elden ele geçer. Çok satan şeyden hayır gelse dünyayı fırıncılar yönetirdi..." (42)

Mahir Ünsal'ın bu satırların sonrasında geçikmeyle tanıdığım *Eliz Özdem*'i düşündüm, okuduğum romanını: *Aşk Meçhule Yürür* (YKY, 2015). Önceki dört romanına uzandım hemien: *Korku Benim Sahibim* (2007), *Düş Hırkası* (2009), *Yalan Sureleri* (2010), *Rüya Bekleyen Adam* (2013).

Baktım yaşamöyküsüne, yine *YKY* tarafından 2010-14 arasında çocuk-geçer yazınından farklı başlıklarla yirminin üzerinde kitap yayımlamış Filiz.

İlk yayını 1999'da görünüyör yazarın, üstelik şiir. Ne yalan söylemeli, tanımakta geciktikimiz, hatta hiç tanımadan, adını bile duymadan yaşamdan geçip gittiğimiz öyle çok yazar var ki... Bu durumda yok mu sayacağız onu, hiçbir yapıtını okumadığımız öteki yazarları?

Oysa karşımızda, farklı roman kurma hüneri edinmiş, anlatı düzeyi kadar gerçekliği romana taşımada soyutlayıp dönüştürme, ayrıntı yerleştirme, bunları işlevsel kılma bağlamında dikkat çekici örnekleriyle göz çelen bir yazar var,

ELİZ ÖZDEM'LE "AŞK MEÇHULE YÜRÜR"...

Öyleyse buyrun *Eliz Özdem* romanlarına.

Yazar, restoratör Mercan'ın ağzından kuruyor romanı. İki ayrı bölüm halinde yapılandırdığı anlatısını açık biçimle ama birbirine karşı tuttuğu farklı aynalar aracılığıyla bütünlüyor. Bu arada bizi içli, güzel, duru anlatısıyla buluştururken onun kalemle aşk-erdem anlayışı üzerinden geçip okura bir siyasal roman coğrafyasında kendisiyle yüzleşme fırsatı da tanıyor.

Mercan'ı her yakınlıkta yaşta, ölümler kuşatmıştır, hem geçmişinde hem şimdinde. O halde anlatısı için acılardan kurtulmanın, bir tür katharsis varmanın kendiliğinden oluşan yolunda, iç dökme halinde durmadan farklı bütünlemelere girişmesi olağan. Mercan'a bunları paylaşması için yazarın biçtiği role en uygun biçim, kısa bölümler halinde akan görece bir anı defteri oluyor çaresiz. Zaten acılarla parçalanmış ömür anlatısı da denebilir roman için. Bu nedenle anlatısının bölük pörçüklükten çıkıp gitgide bütünleşmesi, gövdeye dönüşmesi uygun bir çatma biçimi romanda.

Aile sırlarından kendi yaşamındaki girdaba bütün acılan göğüsleyebilmek için kendine kabuk yaparak yaşamını sürdürmesine, okurla her ayrıntıyı paylaşıp bunun bilinciyle kan kustum kızılık şerbeti içtim diyen tutumuna, hayattaki incinmişliklerden incinilen hayat sarmalına uzayıp yayılan bir ömür dökümü. Kendi içinde bilemediği boşluklarda, ille de "zorlu hayat kazısı"nda (82) gezinen bir anlatısı çünkü o.

Yakıcı, o ölçüde sarsıcı içten aktarım, anlatısının paylaşımına hem yüksek gerçeklik duygusu kazandırıyor hem de örüntülenen metni gerekelelendirip doğruluyor. Kişiye ailesini, çevresini, yaşamını, ilişkilerini vb. ortaya dökmeyen, bunlara farklı bir gözle bakıp yeni bir yapılandırma biçiminin uygun yolu.

TOPLUMSAL-BİREYSEL YARILMADA ÇÖZÜLME...

Romandaki iki farklı bölümün apayrı dayanaklara göre yapılandırılıp bütün oluşturduğu eklenmeli. Çünkü ikinci

bölümde yazar ilk bölümde yazdıklarına âdeta bir "karşı roman"la müdahale ediyor. Böylece evrenine, kişilere, bunlardaki yaşamsallığa olduğu kadar "roman" denilen yazınsal türe karşı okuma ufkunu sarsıcı "başkalık" da ortaya koyuyor.

Mercan'ın, ilk bölümde geçirdiği: "Her şeyi yeniden yazmak istersin, kendine başka bir güzergâh, başka bir kader çizmek..." Ama, "ayrılma, başka kılıklarda da çıkabilir..." Soru ortadadır o halde: "Hayatımı, yaşadığımdan farklı anlatarak, ben de kendimden ayrılmış olmuyor muydum?" (94)

Mercan'ın, ilk bölümde anlattıklarını altüst eden tutumu, bunları yazan kişiler farklıymış gibi izlenim bırakırken aslında biz, yazarın bu yolla toplumsal-bireysel yanılmaya dönük ufuk açtiğini görüyoruz. Nedir o?

Aslan, bu yanılmayla bir an için de olsa sarsıntı yaratmak. Nitekim iki bölüm alimlendiğinde okurun, birbirine karşı duruş gösteren bu metinlerden kalkarak tek bir metne ulaşabilmesinin önünü açıyor yazar. Denebilir ki hayatın bize dayattığı çok seçmellilik içinde kendimizce bütünlemeye gidebilmemizi sağlıyor. Böylece ne denli kaydırmacalı oyunsuluk da sergilese sonunda "hayat" dediğimiz bütünlük kendi hükmünü yürütüyor bizleri içine çekerek. Hayat da çünkü bu yanılı "isten ibaret". (126) "Meçhule ilerleyen aşk", böylece "islik"te hep kendi içine kıvrılacak, başı sonu olmayan bir görünmezliğe varacaktır.

Bütün anlatılanlar, kırık aşkların ya da hayatların önümüze uzanışı bağlamında okunabilir öyleyse. Bu nedenle roman, toplumsal-bireysel yanılmanın eşliğinde, okura geniş eylemlilik tanıyıp siyasal romana farklı bir zenginlik de getiriyor. Nitekim bizler de böyle bir hayatı yaşıyoruz muyuz?

Okuma zenginliği sunan şaşırtıcı bir roman *Aşk Meçhule Yürür*. ■